

M7 Augstas pievienotās vērtības konkurētspējīga ekonomika

Izvirzītais mērķis ir veicināt ekonomisko izaugsmi augstas pievienotās vērtības sektoros, īpaši rūpniecības un radošajās nozarēs. Mērķis ir vērsts uz dažādu nozaru uzņēmumiem un zinātnes iestādēm.

Rīgas pašvaldība, pamatojoties uz Rīgas ekonomikas nozaru izvērtējumu pilsētas konkurētspējas paaugstināšanai, ir definējusi sešas pilsētai prioritāras ekonomikas nozares (biotehnoloģijas, ķīmija un farmācija; elektronikas un elektrotehnikas ražošana; informācijas un komunikāciju tehnoloģijas), no kurām trīs noteiktas kā stratēģiski prioritāras (metālizstrādājumu ražošana; profesionālie, zinātniski tehniskie pakalpojumi; izglītība). Sadarbībā ar nozaru asociācijām, sadraudzības pilsētām, starptautiskām organizācijām un uzņēmēju apvienībām tiek organizēti profesionālie pasākumi – prezentācijas, semināri un forumi vietējām un ārvalstu kompānijām prioritāro nozaru pārstāvjiem, lai nodrošinātu uzņēmēju sadarbību nacionālā, Eiropas un pasaules līmenī.

Pēdējo gadu laikā Rīgā strauji attīstītās radošās industrijas, kas aptver arhitektūru, reklāmu, mākslas un kultūras industrijas, dizainu (ieskaitot modi, grafisko dizainu un lietišķo mākslu), filmu, datorspēles un interaktīvās programmatūras, mūziku, jaunos medijus, izdevējdarbību, radio un televīziju. Pēc 2011. gada statistikas datiem Rīgā koncentrējas 62 % no valstī esošo radošo industriju un tās atbalstošo uzņēmumu skaita un veido vidēji 90 % no kopējā radošo industriju komersantu apgrozījuma valstī.⁵⁹ Par radošo industriju nozīmīgumu un aktualitāti liecina arī vairāku Rīgā esošo radošo kvartālu darbība, kā „Kalnciema kvartāls” un „Miera ielas republika”.

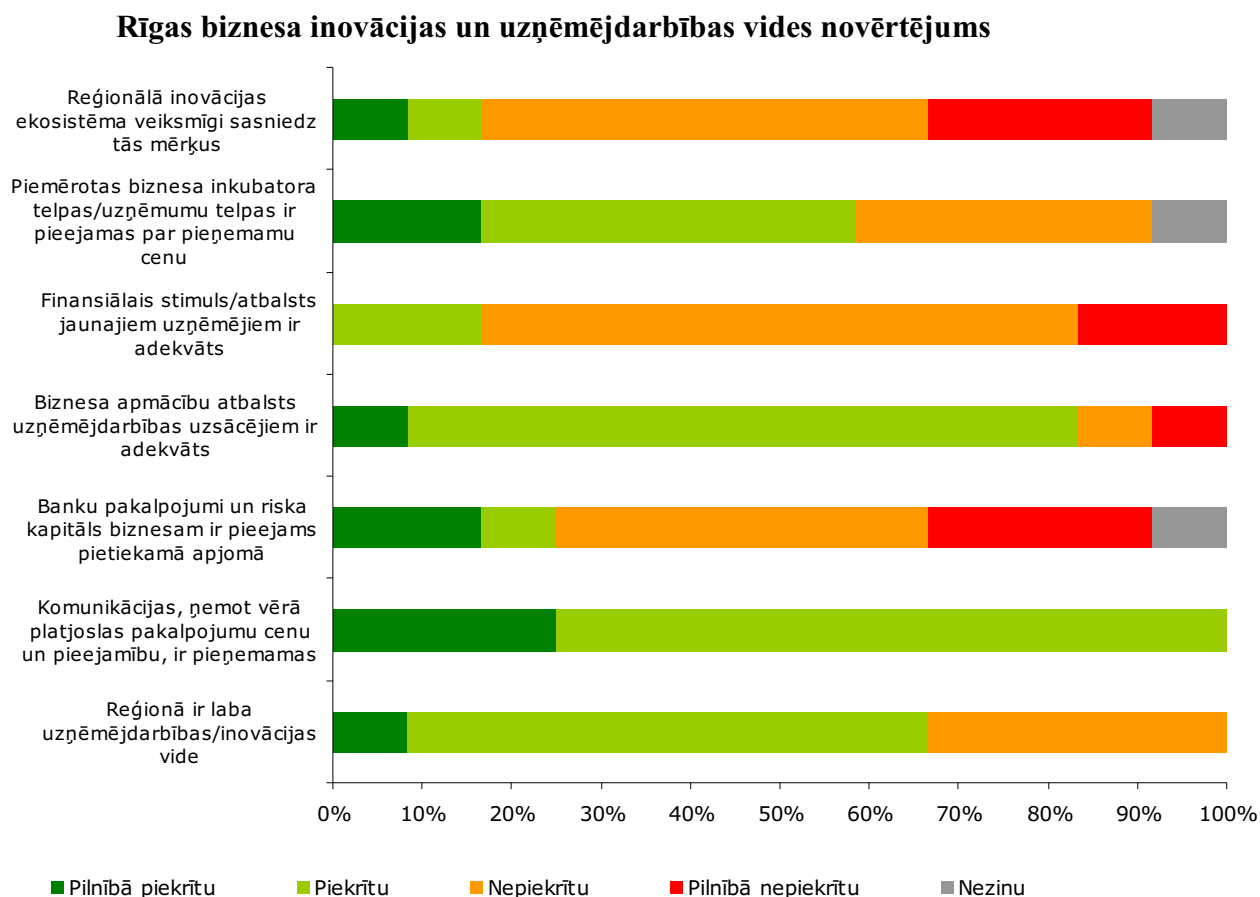
Pašvaldība sniedz atbalstu jaunajām uzņēmējdarbības idejām attīstības jomā ar grantu programmas „Atspēriens” palīdzību. Divas reizes gadā tiek izsludināts konkurss, lai noskaidrotu ekonomiski dzīvotspējīgākās un inovatīvākās Rīgā realizējamās komercdarbības idejas. Noslēdzot 2012. gadu izsludināti astoņi konkursi, kopumā iesniegtas vairāk kā 800 biznesa idejas un atbalstu saņēmuši jau 84 uzņēmumi, kuriem piešķirts kopējais finansējums vairāk kā Ls 400 000 apmērā.

Projekta „Reģionālās politikas attīstība nodarbinātības un izglītības jomās jaunu talantu piesaistei inovāciju nozarēs” (Working4Talent) ietvaros tika veikts pētījums, kurā tika aptaujāti eksperti par augsti kvalificēta cilvēkkapitāla piesaisti un inovāciju sistēmu Rīgā. Rezultāti liecina, ka Rīgas biznesa inovācijas un uzņēmējdarbības vides raksturošanai eksperti visatzinīgāk ir novērtējuši komunikācijas (platjoslas pakalpojumu cenas un pieejamību) un 75 % piekrīt un 25 % pilnībā piekrīt, atzīstot to par reģiona spēcīgāko pusi no apskatītajiem faktoriem. Tāpat atzinīgi ir vērtēts

⁵⁹Pētījums „Radošo industriju nozares attīstība”, LR Centrālās statistikas pārvaldes dati

biznesa apmācību atbalsts uzņēmējdarbības uzsācējiem, uzņēmējdarbības/inovācijas vide, telpas uzņēmējdarbībai. Savukārt, gluži pretējs viedoklis ekspertiem ir par finansiālo atbalstu jaunažiem uzņēmējiem – to par nepietiekamu uzskata 83 % ekspertu. Tāpat eksperti neuzskata, ka inovācijas ekosistēma veiksmīgi sasniedz tās mērķus, tādējādi norādot uz būtisku atšķirību starp uzņēmējdarbības vidi un inovācijas vidi. Eksperti norāda arī to, ka banku pakalpojumi ir pieejamāki nekā riska kapitāls (7.1. attēls).

7.1. attēls

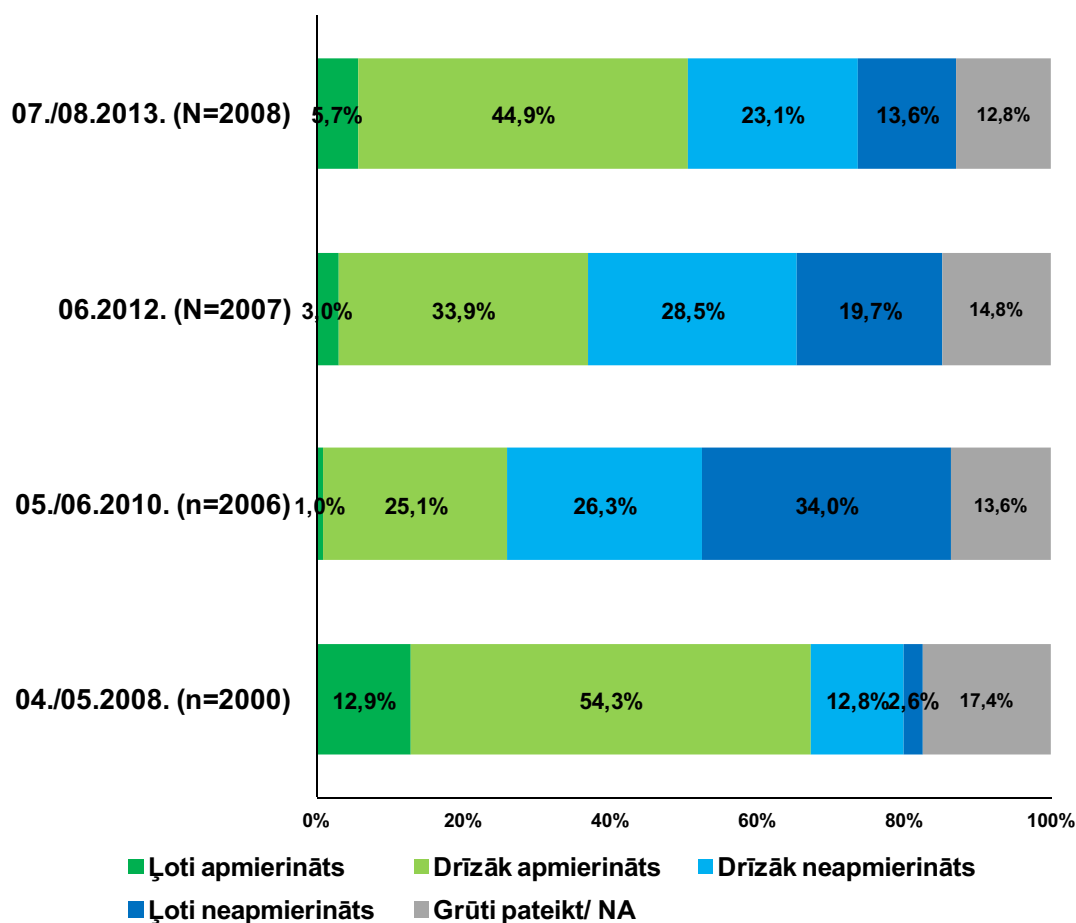

Avots: Nepublicēts materiāls RD PAD Ziņojums WORKING4TALENT Human capital and innovation, Rīga 2012.

Pēc 2013. gada aptaujas⁶⁰ rezultātiem, nodarbinātības iespējas Rīgā kopumā apmierina 50,5 %, savukārt neapmierina – 36,7 % pilsētas iedzīvotāju. Jāatzīmē, ka vērtējums par nodarbinātības iespējām ir ievērojami pieaudzis laika posmā no 2010. gada, kad apmierināto iedzīvotāju īpatsvars veidoja tikai 26,1 % (7.2. attēls). Tie respondenti, kuri nav apmierināti ar nodarbinātības iespējām Rīgā, savu viedokli visbiežāk pamatoja sekojoši: slikti apmaksāti darbi/ zemas algas, grūti atrast darbu/nav piemērotu darba vietu, kā arī augsto bezdarba līmeni.

⁶⁰Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību”, SIA „Latvijas fakti”, 2013. gada jūlijs-augusts

Iedzīvotāju apmierinātība ar nodarbinātības iespējām Rīgā

Avots: Rīgas iedzīvotāju aptauja „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību”, SIA „Latvijas fakti”, 2013. gada jūlijs-augusts

Mērķa ietvaros ir izvirzīti 4 uzdevumi, aktivitātes netika veiktas uzdevuma U7.4. *Veicināt pētniecības ideju komercializāciju ietvaros.*

U7.1. *Veicināt augstas pievienotās vērtības nozaru attīstību*

Uzdevuma ietvaros tika turpināta sadarbība ar Rīgas prioritāro nozaru asociācijām – Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociāciju, Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociāciju, Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociāciju, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociāciju un Privāto augstskolu asociāciju, lai veicinātu Rīgas pilsētā potenciāli konkurētspējīgāko nozaru uzņēmumu izaugsmi. Pašvaldība veic arī nozaru asociāciju aptaujas, lai noskaidrotu to interesējošo jautājumu klāstu un saņemta informācija tiek regulāri izmantota RD darbā. Sadarbībā ar Vācijas-Baltijas Tirdzniecības kameru noorganizēts bezmaksas seminārs Rīgas uzņēmējiem, kurā tika sniegta padziļināta informācija par uzņēmējdarbības specifiku, iespējām, kā arī tās paplašināšanas iespējām Vācijā. Lai

veicinātu farmācijas nozares uzņēmumu attīstību, tika nodrošināts organizatorisks atbalsts starptautiskas nozares konferences norisei Rīgā, kā arī panākta vienošanās par lielāka apjoma bezmaksas apmācību pieejamību Rīgas uzņēmējiem. 2012. gadā Rīgā norisinājās arī pirmā Starptautiskā izgudrojumu izstāde, kuras mērķis ir popularizēt izgudrotājdarbību Latvijas sabiedrībā, kā arī veicināt izgudrojumu komercializāciju un ieviešanu tautsaimniecībā. Šo izstādi organizēja Latvijas Izgudrotāju biedrība un biedrība “CONNECT Latvija” un to atbalstīja arī RP.

Īstenots projekts „Zinātnes saite. Inovācijas ekonomikas attīstībai un uzņēmējdarbības atbalstam Baltijas jūras reģionā”, kura mērķis ir izveidot konsultāciju un kontaktpunktu tīklu Baltijas jūras reģionā, lai nodrošinātu ērtu pieejamību informācijai par iespējām, ko piedāvā esošie liela mēroga pētniecības infrastruktūras centri Baltijas jūras reģionā. 2012. gadā tika nodrošināti informatīvie pasākumi, konsultācijas un apmācības potenciālajiem pētniecības infrastruktūras izmantotājiem Latvijā, kā arī pētniecības infrastruktūras Vācijā un Zviedrijā pieejamības nodrošināšana Latvijā pārstāvjiem.

U7.2 Veidot zinātniski tehnoloģiskos parkus un veicināt komunikāciju starpnozaru līmenī

Lai veicinātu komunikāciju starpnozaru līmenī, tika nodrošināta Rīgas pārstāvība Latvijas tehnoloģiskā centra, Latvijas Tehnoloģiskā parka un starptautiskā pilsētu sadarbības tīkla EURO CITIES Ekonomikas foruma darbībā.

Sadarbojoties dažādām institūcijām, Rīgā tiek organizēti ikgadējie Zinātnieku nakts pasākumi un izstādes. 2012. gadā norisinājās starptautiskā mašīnbūves, metālapstrādes, automatizācijas, elektronikas, elektrotehnikas, instrumentu un jauno tehnoloģiju izstāde „Tech Industry”, kas ir nozīmīgākais un lielākais metālapstrādes un mašīnbūves pasākums Baltijas reģionā.

Pārskata gadā sadarbībā ar Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (turpmāk – VARAM) notika informācijas apmaiņa par perspektīvajām industriālajām zonām RP administratīvajā teritorijā, kurās iespējams veidot arī tehnoloģiskos parkus.

U7.3 Veicināt radošo industriju attīstību

Lai veicinātu radošo industriju attīstību, RP radošuma novērtēšanai rīko dažādus konkursus, atbalsta filmu uzņemšanu un amatierkolektīvus, nodrošina interešu izglītības iespējas, kā arī sadarbojas ar radošajiem kvartāliem.

Katru gadu tiek organizēti kultūras pasākumu un projektu konkursi, tā nodrošinot daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūras pakalpojumu un sabiedrības iesaistīšanos kultūras norišu veidošanā. Atklātu konkursu sistēma ir mehānisms, kas veicina un atbalsta kultūras procesa daudzveidību visdažādākajās radošajās izpausmēs. Kā viens

no būtiskiem akcentiem dažādu svētku norisēs Rīgā ir Rīgas pilsētvides noformējums, kas akcentē Rīgu kā mākslas un inovatīvu ideju pilsētu.

Pārskata gadā RP piedalījās foruma „RA?DO?ŠUMS? Kultūra pēc radošās industrijas.” organizēšanā, kura mērķis bija izprast kā radošo industriju jēdziena parādīšanās ir izmainījusi kultūras lauku Latvijā.

Mērķa M7 uzdevumu īstenošanā piedalījās Pilsētas attīstības departaments un Izglītības, kultūras un sporta departaments.

Secinājumi

Lai nodrošinātu veiksmīgu nozares attīstību, RP būtu jārealizē Zinātnes centra izveide, kura galvenās darbības funkcijas vērstas uz zinātnes popularizēšanu sabiedrībā, aptverot visas zinātņu nozares un jaunāko tehnoloģiju sasniegumus. Radošās industrijas pagaidām ir nepietiekoši izmantots instruments, kuru pielietojot iespējams radīt produktus ar augstāku pievienoto vērtību, un līdz ar to arī vairot to konkurētspēju kā vietējā tā ārvalstu tirgū. Būtiski ir veicināt uzņēmumu un organizāciju sadarbību ar augstākās izglītības iestādēm un studentiem, attīstot pētniecības jomu un iesaistoties starptautiskos pētniecības projektos.

Lai radošās industrijas Rīgā turpinātu attīstīties, nepieciešams uzlabot institucionālo struktūru radošo industriju darbības veicināšanai, par piemēru ņemot dažādas Eiropas pilsētas, kurās kā atbalstu izvēlas specifiskus sektorus vai klasterus, atbalsta radošās industrijas ar telpām vai kuras ir izveidojušas speciālus fondus, kas sniedz dažādu finanšu atbalstu (piemēram, Birmingema, Berlīne).⁶¹

Nozares eksperta viedoklis

Inese Olafsona, LDDK tautsaimniecības eksperte

Sadarbība ar nozaru asociācijām var dot ļoti nozīmīgu ieguldījumu mērķu sasniegšanā, ja sadarbība ir plānota, labi organizēta, konstruktīva un uz konkrētu mērķi vērsta.

Ļoti pozitīvi vērtējams projekts „Zinātnes saite. Inovācijas ekonomikas attīstībai un uzņēmējdarbības atbalstam Baltijas jūras reģionā”, taču trūkst informācijas par tā rezultātiem un pēctecību.

Veiktie pasākumi ir vērsti uz mērķa sasniegšanu, bet tie nav regulāri un plānveidīgi, līdz ar to nav vērojama mērķtiecīga darbība, lai nodrošinātu rezultatīvu sadarbību starpnozaru līmenī.

Industriālo zonu izveide vērtējama kā uzņēmējdarbību būtiski veicinoša aktivitāte, bet nepamatoti maz izmantota pašvaldību administratīvajās teritorijās. Aktīvi veidojot tehnoloģiskos parkus, būtu iespējams veicināt inovāciju attīstību.

⁶¹Rīgas attīstības programma 2014. – 2020. gadam

Stratēģiskā mērķa M7 „Augstas pievienotās vērtības konkurētspējīga ekonomika” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads						Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
Kopējā pievienotā vērtība Rīgā (NACE 2.red.), (faktiskās cenās, tūkst. LVL)	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↓	↓	Pieaug
		4 392 752	5 616 942	7 155 737	7 931 897	6 252 063	6 094 889			
IKP pieaugums Rīgā (NACE 2.red.),%, pret iepriekšējo gadu	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↓	Stabils- pieaug
		22,9%	28,6%	26,9%	-0,8%	-13,8%	-1,9%			
Darbspēka produktivitāte (pievienotā vērtība/strādājošo skaits) tūkst. LVL	CSP, PAD Stratēģiskās vadības pārvaldes aprēķini	2006	2007	2008	2009	2010		↑	↑	Pieaug
		14,73	18,53	20,84	18,76	19,92				

Tendence	↑	↓	↑	↓
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu